

Jij was zo welkom teer wonder ...

Praktische info voor ouders

*Jij, kleine mens
jij was zo welkom
wonder van teerheid
verlangen naar leven
groeïend licht
bemind al vóór je eerste schreeuw
gekoesterd en gedroomd
brandpuntje van liefde.
Ik keek uit
naar jouw handje in mijn hand.
Een wereld van geluk
sprong stuk
maar je liet een spoor ...
En mysterievol blijven we met jou verbonden ...*

*Vrij naar een gedicht op
www.gedachten-gedichten.nl*

Je baby had niet de kans om verder te groeien tot een eigen leven. Verwachtingen werden hiermee vroegtijdig afgebroken. Vasthouden en loslaten komen nu wel heel dicht bij elkaar. Wij begrijpen dat dit verdriet en ontgoocheling teweegbrengt.

We hopen dat je gevoelens en reacties een plek krijgen. Neem daar rustig de tijd voor.

Misschien kunnen wij tijdens de eerste dagen samen al enkele stappen zetten. Je staat er namelijk niet alleen voor.

Deze brochure biedt informatie over de begeleidingsvormen voor, tijdens en na de ziekenhuisopname. We stellen kort alle betrokken medewerkers van het ziekenhuis voor. Daarnaast overlopen we de mogelijkheden om je baby te begraven.

We hopen dat deze brochure je een stuk op weg kan helpen en een antwoord biedt op een aantal vragen. Deze brochure is uiteraard niet volledig. Als je over bepaalde zaken meer informatie wenst, aarzel dan niet om contact op te nemen met een van de betrokken medewerkers van het ziekenhuis.

We wensen je veel sterkte in deze moeilijke periode.

BEGELEIDING VÓÓR DE ZIEKENHUIS- OPNAME

Op de prenatale consultatie zal de verantwoordelijke gynaecoloog foetale geneeskunde duidelijke en eerlijke informatie geven over de diagnose en gevolgen van de afwijking(en) die worden vastgesteld bij de baby. De eventueel verwijzende gynaecoloog wordt gecontacteerd en geïnformeerd over de bevindingen. De gynaecoloog en de casemanager bieden de eerste psychosociale opvang.

Elke maandag is er een multidisciplinaire prenatale stafvergadering waar elke zwangerschap met een prenatale diagnose en de vraag naar een zwangerschapsafbreking besproken wordt. Na de bespreking wordt de patiënt door de gynaecoloog of de casemanager gecontacteerd en op de hoogte gebracht van de beslissing.

Idealiter wordt er voorafgaand aan een opname een gesprek voorzien. Tijdens deze consultatie word je uitvoerig door de casemanager geïnformeerd over het verloop van een zwangerschapsafbreking. Je krijgt ook meer info over eventuele bijkomende onderzoeken die vereist zijn. De administratieve formaliteiten worden in orde gebracht en er wordt een datum voor de opname vastgelegd.

Als jullie dit willen, kan de huisarts geïnformeerd worden over de diagnose en de beslissing van de zwangerschapsafbreking.

ONDERZOEKEN

Ouders die beslissen de zwangerschap te beëindigen omdat hun baby ernstige afwijkingen vertoont, stellen zich na een periode van verdriet heel wat vragen. Het is belangrijk om de oorzaak van bepaalde afwijkingen te kennen. Wanneer er een kindervens blijft bestaan, is het ook belangrijk om te achterhalen of er een herhalingsrisico bestaat.

Heel wat aangeboren afwijkingen komen ‘toevallig’ voor. Andere afwijkingen zijn genetisch bepaald. Genetische afwijkingen kunnen enerzijds op toeval berusten doordat er tijdens de ontwikkeling een fout sluipt in het genetisch materiaal. Anderzijds kan een genetische fout overgedragen worden door één of beide ouders.

Wanneer bijkomende informatie nodig is om de vermoedelijke diagnose te bevestigen, zullen een aantal bijkomende onderzoeken geadviseerd worden. Deze onderzoeken kunnen zowel tijdens de zwangerschap (vruchtwaterpunctie, bloedafname bij één of beide ouders, ...) gebeuren als na de bevalling bij de overleden baby. De resultaten van deze onderzoeken worden, ongeveer zes weken na de bevalling, tijdens een geplande raadpleging, besproken door de verantwoordelijke gynaecoloog in het ziekenhuis.

Standaard worden meestal een aantal beeldvormingsonderzoeken (zoals NMR en RX) en een autopsie geadviseerd. Deze onderzoeken

moeten best binnen een bepaalde tijdspanne gebeuren. Dat kan gaan van 4 uur tot 20 uur na de bevalling. De casemanager bespreekt dit altijd vooraf met jullie.

TIJDENS DE OPNAME

Tijdens het verblijf in het ziekenhuis zal je in contact komen met een aantal hulpverleners. Het team bestaat uit:

- Gynaecologen
- Casemanager
- Vroedvrouwen
- Sociaal werker
- Psycholoog
- Pastor

GYNAECOLOGEN EN VROEDVROUWEN

In eerste instantie omringt een medisch team je op het verloskwartier. Een vroedvrouw zal je ontvangen. Het verblijf kan enkele dagen duren, breng daarom comfortabele kleding mee. Ook persoonlijke lectuur kun je meebrengen. De partner kan altijd blijven overnachten. Als je dit wenst, kun je een eigen fototoestel meebrengen om herinneringen vast te leggen. In principe is er geen bezoek toegelaten, maar als dit besproken wordt in het artsenteam en jullie ook akkoord zijn, kan dit eventueel toch toegelaten worden.

Nadat een kamer werd toegewezen, komt een arts langs voor een gesprek. Hij zal ook de medicatie toedienen. Deze medicatie kan menstratiepijnen veroorzaken. Voor die pijn zijn verschillende soorten pijnbestrijders voorzien: van orale medicatie tot een epidurale verdooving. Op regelmatige tijdstippen zal de arts samen met de vroedvrouw de evolutie bespreken en indien nodig nieuwe medicatie plaatsen. Ook de casemanager heeft in de loop van de dag een gesprek met jullie.

Na de bevalling wordt er tijd en ruimte voorzien om afscheid te nemen van de baby. De vroedvrouw maakt foto's van je baby en afdrukken van handjes en voetjes van zodra de zwangerschapsleeftijd dit toelaat (meestal vanaf 18 weken). Je kunt van vzw Boven De Wolken enkele foto's krijgen en een USB-stick zodat je de foto's digitaal mee naar huis kunt nemen.

Daarnaast biedt het Berrefonds een koesterkoffertje aan met daarin een reeks ideeën en materialen om enkele laatste, heel tastbare herinneringen van jullie kindje vast te leggen. Je kunt ook zelf een aandenken meebrengen.

Na de bevalling is het best dat je één nacht op de Hospitalisatie vrouw B blijft. In die nacht worden de verloskundige parameters gecontroleerd. Ook de partner kan blijven overnachten.

SOCIAAL WERKER, PSYCHOLOOG EN PASTOR

Voor psychosociale begeleiding kan een beroep gedaan worden op de sociaal werker, de psycholoog en de pastor. Binnen de dienst gynaecologie en verloskunde bieden zij tijd en ruimte om te luisteren naar je persoonlijk verhaal en de verwerking van het heengaan.

Vaak ervaren de ouders uiteenlopende gevoelens. Het is belangrijk om deze gevoelens te uiten. Tijdens de gesprekken staan de psycholoog, sociaal werker en pastor onder meer stil bij volgende thema's:

- verwerking van een medische diagnose en de behandeling hiervan;
- verlies en rouwverwerking;
- communicatie met de naaste en brede omgeving;
- relationele en familiale problemen.

Daarnaast maken de sociaal werker, psycholoog en pastor ruimte vrij om te praten over hoe jullie in het ziekenhuis afscheid willen nemen van jullie baby. Vaak stellen we vast dat het moeilijk is om de baby te zien of vast te houden. Toch moedigen we dit aan aangezien het een belangrijke stap is in de rouwverwerking.

SOCIAAL WERKER

De sociaal werker staat ook stil bij sociaal-juridische aangelegenheden. Allereerst geeft hij meer uitleg over de mogelijkheden tot begraving en crematie. In samenspraak zal hij de nodige regelingen treffen en doorverwijzen naar gespecialiseerde hulpverleners (psycholoog, pastor of vertegenwoordiger van een andere geloofsovertuiging, ...).

Daarnaast neemt de sociaal werker tijd om praktisch-organisatorische zaken te bespreken, zoals uitleg over verlofregelingen, verzekering, vragen over het ontslag uit het ziekenhuis ...

De sociaal werker komt sowieso tijdens de ziekenhuisopname langs. Hij kan ook telkens gecontacteerd worden voor en na de ziekenhuisopname. Indien nodig kan de sociaal werker ook doorverwijzen naar een gespecialiseerde dienst.

PSYCHOLOOG

In het gesprek met de psycholoog wordt extra tijd en ruimte voorzien om stil te staan bij de betekenis van het zwangerschapsverlies. Het plotse verlies is vaak overweldigend en dan helpt de psycholoog om woorden te geven aan deze complexiteit van emoties. Het verwoorden van gevoelens is een belangrijke stap in het rouwproces.

Verder besteedt de psycholoog ook aandacht aan het relationele aspect. Verlies en afscheid nemen is enerzijds een individueel rouwproces, maar anderzijds iets wat jullie als koppel overkomt. De psycholoog kan jullie ondersteunen om als koppel in verbinding te blijven met elkaar, met respect voor de unieke manier waarop elke partner met dit verlies omgaat. Zo kunnen gevoelens van verdriet, boosheid, machteloosheid ... samen gedeeld worden.

Het contact met de psycholoog kan variëren naargelang jullie eigen behoefte. Er is de mogelijkheid om al prenataal psychologische ondersteuning te krijgen rond de periode van het slechte nieuws. De psycholoog kan ondersteuning geven tijdens een eventueel beslissingsproces na de prenatale diagnose.

Tijdens de opname kan de psycholoog op jullie vraag voor een gesprek langskomen in de verloskamer of op de afdeling. Soms wordt dit als voldoende ervaren om weer verder op pad te kunnen gaan. Als jullie dit wensen, maken we op dat moment verdere afspraken voor psychologische ondersteuning na het ontslag. Dat kan zowel in UZ Leuven (perinatale psychiatrie) of via een doorverwijzing naar een professionele hulpverlener in jullie thuisomgeving.

Het is mogelijk om postnataal psychologische ondersteuning te krijgen die kan doorlopen tot één jaar na de bevalling en zelfs nog nadien bij een eventuele volgende zwangerschap. Deze gesprekken vinden plaats bij de dienst perinatale psychiatrie.

PASTOR

De pastor is altijd bereikbaar voor een gesprek. Deze gesprekken bevatten thema's zoals waarom-vragen, schuldgevoelens, omgaan met verlies, afscheid nemen ... Uit een gesprek kunnen ook vragen naar (afscheids)rituelen ontstaan, een verlangen naar een geruststellend gebaar dat de liefde uitdrukt die je voor je kindje voelt. Zo'n moment sluit aan bij je beleving en wordt vormgegeven met behulp van gerichte vragen, poëzie, teksten, muziek, symbolen. Het ritueel kan voor of meteen na de bevalling in de verloskamer in alle intimiteit plaatsvinden. Het kan ook nadien op Hospitalisatie vrouw B of enkele dagen later in de kapel van het ziekenhuis. De pastor is te bereiken voor, tijdens en na de opname. Er kan dag en nacht een beroep gedaan worden op de pastor. Als jullie dit wensen, kunnen vertegenwoordigers

van andere erkende geloofsovertuigingen ook altijd gecontacteerd worden voor een gesprek, zegening of (afscheids)ritueel.

Eén keer per jaar gedenken we alle overleden baby'tjes in een gedachtenisdienst. Als je hiervoor een uitnodiging wilt ontvangen, laat het dan weten aan de pastor of via tel. 016 34 86 20 of pastorale_dienst@uzleuven.be. Een uitnodiging zal dan tijdig opgestuurd worden.

GROETEN

Na het overlijden wordt de baby opgebaard in het mortuarium van UZ Leuven. Als jullie dit wensen, kan kort na het overlijden – en na overleg met de medewerkers van het mortuarium – nog een laatste groet gebracht worden. Je vindt het mortuarium op de grijze pijl, tweede verdieping in campus Gasthuisberg. Mensen die een groet willen brengen, kunnen in het mortuarium terecht:

Werkdagen:	van 14 tot 17 uur (uiterlijk om 16.45 uur aanmelden)
Weekend en feestdagen:	van 9 tot 12.30 uur (enkel na telefonische afspraak, tel. 016 34 46 60)

MOGELIJKHEDEN OM JE BABY TE BEGRAVEN

De wet voorziet verschillende mogelijkheden om je baby te begraven, maar maakt een onderscheid.

✓ Een levenloos geboren baby die geboren wordt voor de periode van 180 dagen zwangerschap, kan niet op de gangbare wijze begraven worden. Toch voorziet de wet verschillende mogelijkheden tot begraving of crematie:

- (Anonieme) begraving op de begraafplaats van Leuven (sterretjestuin/kinderperkje, zie plan hieronder)
- (Anonieme) begraving op de begraafplaats van de thuisgemeente
- Crematie

De sterretjestuin van Leuven

- ✓ Een levenloos geboren baby die geboren wordt na de periode van 180 dagen zwangerschap, moet begraven worden volgens de algemeen geldende regels. Dat wil zeggen dat je een begrafenisondernemer moet contacteren om de begraafing van de baby te voorzien. De wet voorziet verschillende mogelijkheden tot begraafing of crematie:

- Begraafing op de begraafplaats van Leuven (kinderperkje)
- Begraafing op de begraafplaats van de thuisgemeente
- Crematie

Bereikbaarheid kerkhof Leuven

Stadsbegraafplaats Leuven

Nieuwe Kerkhofdreef

3001 Leuven

Openingstijden: maandag tot vrijdag: 8.00 - 15.45 uur
zaterdag en zondag: 8.00 - 17.00 uur

Wetgeving

- ✓ **Levenloos geboren baby tussen de 140 - 179 dagen:**

Voor een levenloos geboren baby tussen de 140 en 179 dagen zwangerschap kan er vanaf 31 maart 2019 vrijblijvend een akte van levenloos kind opgemaakt worden bij de burgerlijke stand van de stad Leuven (plaats waar jouw kindje geboren is).

Wat betekent dit concreet ?

- Je kindje mag officieel een voornaam krijgen (een achternaam is niet mogelijk).

- Je hebt geen recht op de sociale voorzieningen die gepaard gaan met een geboorte: bijvoorbeeld geen kraamgeld, geen moederschapsrust ...
- Dit verandert niets aan de mogelijkheden voor begraving en crematie (zie pagina's 14 en 15).

Hoe kun je dit aanvragen?

- Maak een afspraak bij de burgerlijke stand van Leuven (www.leuven.be/afspraak).
- Ga met een medisch attest + je identiteitskaart(en) + (als jullie niet gehuwd zijn ga je samen) naar de burgerlijke stand.
- Dit doe je best zo snel mogelijk (bijvoorbeeld binnen de 15 dagen)

✓ **Levenloos geboren baby na 180 dagen:**

Vanaf 31 maart 2019 is er een wijziging in de registratie van levenloos geboren kinderen.

Wat betekent dit concreet ?

- Je kindje mag officieel een achternaam krijgen. Dit gebeurt samen met de overlijdensaangifte door de begrafenisondernemer.
- Je hebt recht op de sociale voorzieningen die gepaard gaan met een geboorte: bijvoorbeeld kraamgeld, moederschapsrust ...
- Dit verandert niets aan de mogelijkheden voor begraving en crematie (zie pagina's 14 en 15).

CONTACTGEGEVENS

Casemanager	tel. 016 34 26 58
Bevallingskwartier	tel. 016 34 36 04
Hospitalisatie vrouw B	tel. 016 34 43 00
Sociaal werker	tel. 016 34 86 20
Psycholoog	tel. 016 34 28 60 (do-vrij) of 016 34 14 28 (ma-di-woe)
Pastor	tel. 016 34 86 20
Mortuarium	tel. 016 34 46 60

Of je kunt een beroep doen op steun buiten UZ Leuven:

Met lege handen vzw

Met lege handen vzw is een vereniging voor ouders van een overleden baby. Via praatgroepen bieden wij, als lotgenoten, een luisterend oor aan ouders die met het verdriet om hun overleden baby geconfronteerd worden. Met lege handen vzw organiseert praatgroepen in Leuven, Antwerpen, Gent en Roeselare.

Ook via een gesloten Facebookgroep voor lotgenoten en een openbare Facebookpagina brengen we ouders met elkaar in contact. Ons tijdschrift 't Lichtpuntje verschijnt driemaandelijks.

www.metlegehanden.be

Fara vzw

Fara luistert, informeert en begeleidt bij zwangerschapskeuzes. Heb je het moeilijk na de keuze voor een zwangerschapsafbreking om medische redenen? Bij Fara luistert er iemand naar je verhaal en vragen, anoniem, elke werkdag tussen 9 en 16 uur.

Je kunt er ook terecht voor begeleidingsgesprekken (alleen of met je partner) rond verlies en verwerking of wanneer je graag in contact komt met lotgenoten.

www.fara.be

tel. 016 38 69 50

e-mail vragen@fara.be

Vzw Boven De wolken

Vzw Boven De Wolken biedt sterrenouders gratis een professionele fotoreportage aan van hun overleden baby. Deze foto's zijn een mooie, tastbare herinnering aan hun sterretje en kunnen een groot verschil maken in het verwerkingsproces. Dit op een heel serene manier, met respect voor jullie en jullie baby.

www.bovendewolken.be

Berrefonds

Het Berrefonds is een warme organisatie die er wil zijn voor ouders die een baby verliezen tijdens de zwangerschap of een kind tot 12 jaar.

Door het schenken van een herinneringskoffertje of koesterkoffer hopen we het verlies van deze ouders te ondersteunen.

www.berrefonds.be

Vlaamse beroepsorganisatie van vroedvrouwen

Wanneer zwanger worden en zwanger zijn niet verloopt zoals gepland, kun je voor advies terecht bij de vroedvrouw. Treden er tijdens de zwangerschap complicaties op, dan verzorgt en begeleidt de vroedvrouw je met deskundigheid en empathie. Vind je vroedvrouw op www.vroedvrouw.be.

Kind en Gezin

Net als andere ouders, kunnen ook jullie terecht bij Kind en Gezin. Kind en Gezin kan jullie helpen om het verlies van jullie kindje een plaats te geven in jullie gezin. Sommige ouders hebben misschien niet meteen behoefte aan bijkomende ondersteuning. Afhankelijk van jullie behoefte en op een moment dat jullie zelf aangeven, wil Kind en Gezin jullie ondersteunen en begeleiden, bijvoorbeeld door een bezoek in de kraamkliniek, een bezoek thuis, het aanreiken van contactgegevens ...

Werden jullie nog niet gecontacteerd door Kind en Gezin, aarzel dan niet om contact op te nemen via tel. 078 150 100. Wordt jullie gezin al begeleid door Kind en Gezin, dan wordt met zorg rekening gehouden met jullie nieuwe situatie bij de verdere ondersteuning.

www.kindengezin.be/zwangerschap-en-geboorte/anders-dan-verwacht/verlies-van-een-kind/

© september 2019 UZ Leuven

Overname van deze tekst en illustraties is enkel mogelijk na toestemming van de dienst communicatie UZ Leuven.

Ontwerp en realisatie

Deze tekst werd opgesteld door sociaal werk en de dienst gynaecologie en verloskunde in samenwerking met de dienst communicatie.

U vindt deze brochure ook op www.uzleuven.be/brochure/700099.

Opmerkingen of suggesties bij deze brochure kunt u bezorgen via communicatie@uzleuven.be.

Verantwoordelijke uitgever
UZ Leuven
Herestraat 49
3000 Leuven
tel. 016 33 22 11
www.uzleuven.be

 mynexuzhealth

Raadpleeg uw medisch dossier
via www.mynexuzhealth.be
of download de app

